

NÉPSZABADSÁG

1960. március 8, kedd

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI LAPJA

XVIII. évfolyam, 57. szám

Két politika - kétféle fogadtatás

A világ két legnagyobb hatalmának, a Szovjetunióknak és az Egyesült Államoknak a vezetői befejezték az ázsiai, illetve a latin-amerikai országokban tett körútjukat. Hruscov elvtárs több mint háromhetes útján négy ázsiai, Eisenhower pedig négy latin-amerikai országban látogatott el. Mind a két államfő gazdaságilag elmaradott országokban járt, a két utazás azonban merőben különbözik egymástól.

Hruscov elvtárs körútja valóságos diadalmenet volt. India, Burma, Indonézia, Afganisztán lakosai szeretetüket kifejező virágfüzerekkel, virágoszlopokkal és levelek tömegével dráasztották el Hruscov elvtársat. Eisenhower elnök latin-amerikai útja — mint azt a nyugati lapok megjegyzik — „szerecsellenül sikerült”. Az elnök ugyanis azzal a céllal vállalkozott a hosszú útra, hogy meggyőzze a dél-amerikai népeket az Egyesült Államok jóakaratairól, és segítőkészségéről. Ez az erőfeszítés azonban meddő maradt, hiszen az amerikai repülőgépek által felgyújtott kubai cukornádültetvények füstje, mint a latin-amerikai országokkal szemben alkalmazott „furfókásbot-politika” gyakorlati megnyilvánulása kísérte. Az Eisenhower látogatása ellen tüntető amerikaellenes jelszavak mellett ezért volt ott mindenütt Fidel Castro kubai elnök képe, s a belügyekbe való be nem avatkozást, gazdasági függetlenséget követelő felirat. Uruguay fővárosában, Montevideóban a repülőtérről a városba menet, Eisenhower elnök maga is könnyekre fakadt, de nem a meghatótságtól, hanem azoknak a könnygáz-bombáknak füstjétől, amelyet a rendőrség dobált az Eisenhower ellen tüntetőkre.

Mind a két fogadtatás érthető. Hruscov barátai, forró lelkesedéstől fűtött fogadtatása egyben a szovjet nép, a szovjet állam köztársaság volt, azé az államé, amely oly mérhetetlen erőfeszítéseket tesz a béke megszilárdításáért, a hidegháború felszámolásáért. „On a népek békekarátjának szimbóluma” — mondotta az indonéz parlament elnöke Hruscov elvtársnak, utalva a világpolitikában betöltött szerepére, az általános leszerelés melletti fellépésére, s arra a közelmúltban hozott határozatra, amely szerint újabb 1 200 000 fővel csökkentik a szovjet hadsereg létszámát.

A Szovjetunió politikája iránti rokonszenv megnyilvánulásának a mai világhelyzetben igen fontos tényezője az is, hogy a meglátogatott országok, amelyek mintegy félmillió lakost számlálnak, egységesen és határozottan támogatják a szovjet kormányt az általános és teljes leszerelés kérdésében folytatott politikáját. Ez azt jelenti, hogy a nem szocialista ázsiai országok népeinek túlnyomó részét képviselő kormányok elvetik az imperialista hatalmak hidegháborús politikáját és a két világhatalom békés egymás mellett élését politikájukat támogatják. Ennek jelentősége rendkívül nagy a nemzetközi politikai helyzet és a közelgő csúcstalálkozó, valamint az azt követő magasszintű tanácskozások szempontjából.

Hruscov és a meglátogatott ázsiai országok vezetői között lefolyt tanácskozások azt is bizonyítják, hogy a hatalmas Szovjetunió nemcsak politikai, de igen jelentős gazdasági támogatást nyújt a gyarmati iga alól nemrég szabadult országoknak. Ezt bizonyítják az újabb gazdasági és hi-

telegyezmények, amelyek a látogatáskor jöttek létre. A Szovjetunió az idén 22 országban 383 ipari vállalat építéséhez nyújt segítséget. Ez a segítség „elsősorban arra irányul — mondotta Hruscov elvtárs —, hogy az illető országok valóban megteremthessék iparukat, amely nemcsak fogyasztási cikkeket tud előállítani, hanem elsősorban termelési eszközöket. Ezek az országok így meg tudják teremteni a szilárd anyagi alapot politikai és gazdasági függetlenségük megteremtéséhez.”

Nem kétséges, hogy Hruscov elvtárs útja a meglátogatott ázsiai országok népeinek és más népeknek is a béke melletti kiállását szilárdította meg és növelte bennük azt a tudatot is, hogy nincsenek többé kiszolgáltatva az imperialista hatalmak és monopóliumok gazdasági és pénzügyi manővereinek. A Szovjetunióban erős, biztonsgot nyújtó baráti partnerre találtak. Ezen a talajon fejlődött ki a békés együttélést példázó szovjet-afganisztáni együttműködés s ebben az irányban fejlődik Ázsia és a többi földrész más nem szocialista országainak kapcsolata is a Szovjetunióval.

Mennyivel más képet mutat a fogadtatáson túl is Eisenhower latin-amerikai „csillapító körútja”. A tüntetések, a tiltakozások persze, személy szerint elsősorban nem Eisenhowernek szólnak, hanem annak a washingtoni politikának, amely hosszú idő óta megfosztja önállóságától, függőségben tartja és kiuzsorálja a latin-amerikai országok nemzetgazdaságát. Eisenhower a békéről, az emberiség derűs jövőjéről szóló szép szavakkal igyekezett az Egyesült Államok és a latin-amerikai országok közötti felborult egyensúlyt helyreállítani. De a cselekedetekkel lerombolt bizalmat szavakkal — a mindig folyó rablópolitika mellett — Eisenhower nem tudta és nem is tudhatta visszaszerezni.

A szovjet és az amerikai államférfi utazását kísérő világvisszhang félreérthetetlenül rámutat arra, hogy példa nélkül álló, s egyre növekvő tisztelet veszi körül a Szovjetuniót: a népek benne látják a béke legfőbb biztosítékát, az elmaradott országok nemzeti iparuk megteremtésének, az imperialista hatalmakkal még fennálló megalázó kapcsolataik felszámolásának legőszintűbb segítőjét. Hruscov utazása a világban immár igen számottevő újfajta politikai és gazdasági kapcsolatok gyors térhódítását, Eisenhower útja pedig a régifajta, megalázó kapcsolatok tarthatatlanságát, alkalmazási lehetőségeinek összehangolását mutatja be. Eisenhower útja ugyanekkor mutatja azt is, hogy az Egyesült Államok — éppen a Szovjetunió és a gazdaságilag elmaradott országok együttműködésének hatására — kénytelen a régifajta kapcsolatokat módosítani. Nevezetesen alacsonyabb kamatlábbal hitelt adni, egyáltalán, figyelembe venni a gyengébb partner érdekét. S ha elégedetlenség tör ki az amerikai rablópolitika miatt, még tárgyalni is tudnak, ellentétben a korábbi ágyúszóhad- vagy tengerészgyalogos-politika gyakorlatával. Nem kétséges — már sok jel mutatja —, hogy a jövő az újfajta, a Szovjetunió által meghonosított kapcsolatoké, hiszen a világon mind több kormány, s az egész békeszerető emberiség egyöntetűen ezt támogatja.

Kovács István

244 Ünnepség az Erkel Színházban a nemzetközi nőmozgalom 50. évfordulóján

Hétfő este, az Erkel Színházban, a Magyar Nők Országos Tanácsa díszünnepségen emlékezett meg a nemzetközi nőnap 50. évfordulójáról.

Az elnökségben helyet foglaltak: Ali Lászlóné, a Nótanács szolnoki járási titkára, Agoston Péterné, a nőmozgalom régi harcosa, Batalics Péterné munkásművész, Bodonyi Pálné, a Budapesti Nótanács titkára, Brutyó János, a SZOT főtítkára, Dajka Mihályné tsz-tag, Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke, Fáy Boris, a Vöröskereszt osztályvezetője, Horváth Vera, a nőmozgalom régi harcosa, Kádár Istvánné, a KPVD SZ osztályvezetője, Kállai Gyula, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, dr. Karch Pálné pedagógus, Kazlik Istvánné tsz-tag, Kelen Jolán, a nőmozgalom régi harcosa, Kiss Károly, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, Kiss Livia állami gazdasági baromfigondozó, Kovács Bálintné háziaszony, Kun Ferencné, a Pest megyei Tanács osztályvezetője, Lazur Lajosné munkásművész, Lőrincz Klára, a Nótanács megbízott titkára, Marosán György, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, Miklós Jánosné, a Nótanács VII. kerületi elnöke, Miskei Jó-

zsefné, a Nótanács IX. kerületi titkára, Mogyorósiné, dr. Adorján Júlia jogász, Natonek Lászlóné háziaszony, Németi Irén, a Nők Lapja főszerkesztője, Pajzs Gáborné mérnök, Pécsi Blanka színművésznő, Péri Sarolta övönő, Sándor József, az MSZMP Központi Bizottságának tagja, Solya Jenőné munkásművész, Szabó Magda, a SZÖVOSZ fősztályvezetője, Szabó Pirooska, a Budapesti Nótanács elnöke, Szerémi Boriska, a nőmozgalom régi harcosa, Thuróczyne, dr. Kádár Adrienne gyermekorvos, Tóth Istvánné, a Nótanács Csongrád megyei titkára, Vass Istvánné, az országgyűlés alelnöke, Zsurzs Éva, a Televízió főrendezője és a hazánkban tartózkodó külföldi nődelegációk vezetői: Zakia El Enaiari iraki, Mata Turkedjewa bolgár és Marie Doriath francia küldött.

Megjelent az ünnepségen dr. Münnich Ferenc, a kormány elnöke, a kormány és az MSZMP Központi Bizottságának több tagja, valamint a budapesti diplomáciai testületek képviselői.

A Himnusz elhangzása után Horváth Vera, a nőmozgalom régi harcosa nyitotta meg az ünnepséget, majd Erdei Lászlóné tartotta meg ünnepi beszédét:

Erdei Lászlóné beszéde

— Az utóbbi 50 esztendő — mondta a többi közt — óriási változásokat hozott az emberiség életében. Győzött a Nagy Októberi Szocialista Forradalom, s e győzelem minden elnyomott, kiszákmányolt népek bebizonyította: el lehet nyerni a szabadságot, hatalmas tettekre képes a felszabadult emberek alkotó ereje. A szovjet hatalom a világ asszonyainak bebizonyította azt is, hogy a nő egyenlő értékű emberrel lehet a társadalomban, a családban!

A továbbiakban példákkal bizonyította, hogy a szocialista tábor országában milyen alapvetően megváltozott a nők társadalmi helyzete, szerepe. A Szovjetunióban a bérből és fizetésből élők 46 százaléka nő, Kínában a munkásszónokok száma hússzorosa, Albániában negyvennyolcszorosa emelkedett a felszabadulás előttihez viszonyítva. A nők ott vannak a legmagasabb törvényhozó tes-

tületekben, a parlamentekben, egyenlő munkájukért egyenlő bért kapnak, széleskörű anyagi és gyermekvédő hálózat segíti munkájukat. E példák nyomán világszerte megéledt a haladó emberek, a nők harc, jogaiért, megbecsülésükért. Ghana, Guinea, Egyiptom asszonyai az utóbbi években éltek először választójoggal, a felszabadult gyarmati országok női most tanulják a betűvetést...

A gyarmati és függő országokban azonban a nők millióinak még jóformán semmiféle joguk sincs. Még mindig van a világon kilenc ország — köztük van Svájc is —, ahol nincs szavazati joguk. Portugáliában középiskolai végzettséggel és magas jövedelemmel kell rendelkezniük a nőknek, hogy szavazhassanak, s Brazíliában a választójog irástudáshoz kötött, ami azt jelenti, hogy egyes városokban a nők 40—70 százaléka, falun 80 százaléka nem élhet politikai jogával.

Sok helyütt nem valósult meg még az egyenlő munkáért egyenlő bér elve sem. A nemzetközi munkaügyi szervezet 82 tagállama közül csak 29 ratifikálta az erről szóló egyezményt, s nem ratifikálta a többi között az Amerikai Egyesült Államok, Anglia és Ausztrália sem. A harc tehát a nők jogaiért még nem fejeződött be. A kapitalista és gyarmati elnyomás alatt élő asszonyok előtt azonban egyre világosabbá válik, hogy csak a kiszákmányolástól mentes társadalom adja meg a nőknek a fejlődés igazi lehetőségét, csak ilyen körülmények között válik a nő igazán emberré.

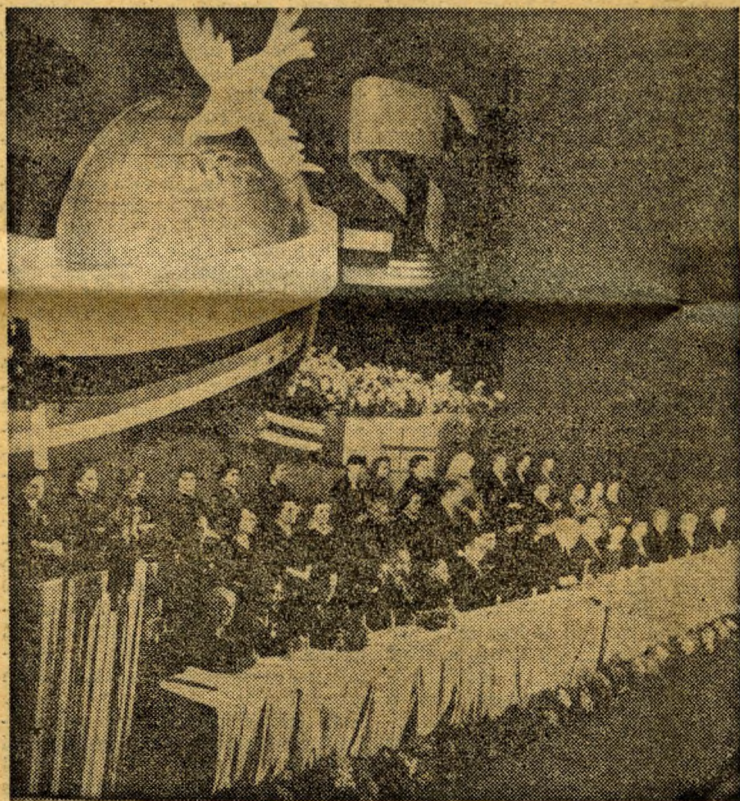
Erdei Lászlóné ezután a nők másik fontos harci feladatáról, a béke megvédéséről szólott. A nők szívükkel és eszükkel egyaránt támogatják a leszerelésért indított mozgalmat — mondta —, s most a nemzetközi nőnap 50. évfordulóját világszerte úgy ünneplik, hogy az egyben harcoss tüntetés a béke, a leszerelés mellett. Még jobban összefognak, egyesítik erejüket, hogy az életet, a boldogságot jelentő béke győzedelmeskedjen az egész világon!

A továbbiakban részletesen foglalkozott a nemzetközi nőmozgalom nagyszerű hazai hagyományával. Emlékeztetett 1914 március 8-ra, amikor Magyarországon először ünnepelték az asszonyok a nemzetközi nőnapot, s ünnepelték a Horthy-terror idején is — vállalva a veszélyeket, az üldöztetést.

Asszonyaink, lányaink — mondta ezután — a felszabadulás után kaptak először helyet „a jogok asztalánál”. Ma az országgyűlés minden ötödik képviselője, a helyi tanácsoknál pedig 12,7 százaléka nő. Az asszonyok elfoglalták az őket megillető helyet az élet minden területén. Ugrásszerűen emelkedett a női szakmunkások száma. Száz- és százezer dolgozó asszony egyenrangú társa a termelőszövetkezetekben, gazdaságokban a férfiaknak.

Megnyílt az út a művelődéshez is. A középiskolák hallgatóinak 53,4 százaléka lány, s az egyetemeken is számottevően emelkedett a nőhallgatók aránya.

A nemzetközi nőnap — mondta végül — a mi társadalmi viszonyaink között sem vesztette

A díszünnepség elnöksége,

(Folytatás a 2. oldalon.)

Nőnap ünnepség az Erkel Színházban

(Folytatás az 1. oldalról.)

el harci jellegét — csak a harc más értelmezést kapott. Mi, egész társadalmunkkal együtt, a párt és a kormány vezetésével a szocializmus felépítéséért harcolunk és az új társadalom építésével szolgál-

juk a világbékét. Jelenleg az ország előtt az a harci feladat áll, hogy meggyorsítsuk a szocializmus építését! A párt VII. kongresszusának e nagy jelentőségű határozatát örömmel, helyesléssel fogadta minden magyar dolgozó, minden magyar nő, mert valóra-

váltása az anyagi és szellemi jólét növelését, a még boldogabb életet segíti — fejezte be nagy tapsal fogadott beszédét Erdei Lászlóné.

Ezután Kállai Gyula, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja lépett a mikrofonhoz:

Kállai Gyula elvtárs beszéde

Kedves asszonyok, anyák és leányok! Kedves elvtársnők!

Engedjék meg, hogy a nemzetközi nőnap 50. évfordulóján átadjam önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány forró, elvtársi üdvözlését. *E napon társadalmunk meghajtja a szeretet és elismerés zászlait a hű elvtárs, a gondos anya, a szerető nővér — a szocializmusért küzdő magyar nő előtt.*

Együtt ünnepelünk

Talán nem veszik rossz néven, ha azt mondom, hogy ez a nap nemcsak a nők, hanem a férfiak ünnepe is. *Együtt ünnepeljük ezen a napon közös harcunk eredményét: azt, hogy a nők felszabadultak korábbi elnyomott, kizsákmányolt és jogfosztott helyzetükből, s az élet minden területén egyenrangú társai lettek a férfiaknak. Együtt örülünk annak, hogy a magyar nők és férfiak közös alkotó munkája nyomán tovább épül és szépül szocialista hazánk.*

A forradalmi munkásmozgalom a kapitalizmus elleni harcban sem ismerte a férfi és nő megkülönböztetését. Együtt dolgoztak a gyárban, együtt küzdöttek a mozgalomban, s együtt szenvedték a Horthy-rendszer kínzókamráiban, vérbírósága előtt és börtöneiben az üldöztetést is. A munkássztrájk felszabadulás után vívott történelmi harcainak szintén egyenrangú társa volt a munkásnő: küzdött az ország újjáépítéséért, a népi hatalom megteremtéséért, helytállt a szocializmus építésében, szembeszállt az ellenforradalom vad dühével.

Nálunk a nők egyenjogúságának és társadalmi előrehaladásának politikai akadályai nincsenek. Az egyenjogúság azonban csak olyan mértékben terebélyesedik ki és válik teljessé, ahogyan a szocializmus építésében előrehaladunk. Pártunk VII. kongresszusának azért van nagy jelentősége a magyar nők számára is, mert a szocializmus felépítésének feladatait tűzi ki, s azok végrehajtására mozgósítja a dolgozó tömegeket. *A magyar nőktől azt kérjük, hogy az élet minden területén használják fel a lehetőségeiket: szélesítsék tovább ismereteiket, fejlesszék képességeiket, vegyenek részt a közéletben, a termelésben, a társadalmi életben, és a családi tűzhely mellett is a szocialista Magyarország mielőbbi felépítéséért dolgozzanak.*

Üdvözlés a sok tízezer paraszttasszonynak...

Mai ünnepünk külön öröme, hogy e helyről is üdvözölhetjük azt a sok tízezer paraszttasszonyt, aki meghallotta a párt, a munkássztrájk hívó szavát és a közös gazdálkodás útjára lépett. Ezek az asszonyok és családjaik helyesen cselekedtek. Leküzdötték a múlt visszahúzó erejét, s ráléptek arra az utra, amely végérvényesen és visszavonhatatlanul megszabadítja őket a régi világ bilincseitől, a társadalmi egyenlőtlen-ség maradványaitól, s elvezeti őket az igazi felemelkedéshez.

A munkás- és paraszttasszonyokkal karöltve eredményesen dolgoznak hazánk felvirágoztatásáért az értelmiségi munkával foglalkozó nők is. Az iskolákban, egyetemeken, a közegészségügyben, tudományos intézetekben, hivatalokban és üzemekben tevékenykedő, értelmiségi nők munkája nélkül elképzelhetetlen lenne a szocializmus építése.

Különösen fontos a nemzet számára a pedagógusnők alkotó tevékenysége. Hazánkban ma milliók tanulnak. Vállalkozó tehát nem kisebb súly nehezedik, mint

a nemzet nevelésének nagy terhe. Elsősorban ők a felelősök azért, hogy mivel fegyverzik fel gyermekeinket, s azokat a felnőtteket, akik a tudás ormai ostromolják, s hozzájuk fordulnak segítségért. *Népünk azt várja tőlük, hogy összefogva a társadalom erőivel, s a családdal, különösen a családanővel, a felnövekvő nemzedéket a szocializmus aktív építőjévé, kommunista emberré neveljék.*

A nemzetközi nőmozgalom születése pillanatától egybeforrta a békéért vívott küzdelemmel. A nők nemzetközi összefogása hatalmas erő a béke híveinek kezében. Napjainkban olyan világ-helyzet alakult ki, amelyben ez az erő, párosulva a béke híveinek más erőivel, képes megakadályozni a háborút.

Erőnk tudatában küzdünk a békéért

E harc fő sodrában küzdenek a világ asszonyai is. Földrészeket és óceánokat át, ezer nyelven csendül össze szívük és szavuk: őrizzük meg a békét, mentjük meg az emberiséget, védjük meg gyermekeink jövőjét. Ők talán még mélyebben is érzik, hogy a háború — a halál, a béke — az élet. A kínai és a néger anya éppúgy retteg gyermekéért, mint a magyar anya, s ezért követeli: Hagyjátok élni azokat, akik az életre születtek!

Napjainkban olyan világ-helyzet alakult ki, amelyben a szocialista tábor nagyszerű békepolitikája, s az óriási tömegmozgalom eredményeként a béke fenntartásának s a háborúk végleges megszüntetésének igénye egyre több ország külpolitikájának alapelveivé válik. A szocialista tábor, s annak legerősebb állama, a Szovjetunió pedig óriási tudományos, technikai és ezzel együtt

katonai fölényre tett szert, s rendelkezik mindazokkal az eszközökkel, amelyek képesek lehúzni a háborús uszítók forró fejét. *Most erőnk tudatában küzdünk a békéért, az általános és teljes leszerelés megvalósításáért, a nemzet békeszerződés megkötéséért, s a vitás nemzetközi kérdések tárgyalások útján történő megoldásáért. Boldogok és büszkék vagyunk, hogy a magyar nők őszinte szívvel és teljes erővel támogatják a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség akcióit a béke megőrzéséért, erősítik testvéri összefogásukat a földkerekség minden békéért harcoló asszonyával.*

Kedves elvtársnők! Kedves asszonyok és leányok!

Pártunk Központi Bizottsága és a forradalmi munkás-paraszt kormány nevében sok sikert és boldogságot, eredményekben gazdag munkát kívánok önöknek, leg-hűségesebb harcostársainknak — a termelés, a tudomány, a köz-művelődés, a családi tűzhely — az élet minden frontján helytálló magyar nőknél!

A beszédek után a hazánkban tartózkodó külföldi delegációk vezetői — Zakia El Enaiari iraki, Mata Turkedjjeva bolgár és Marrije Doriath francia küldöttek köszöntötték az ünnepi gyűlést.

A díszünnepség résztvevői ezután a Gajane című baletet tekintették meg.

*

A fővárosi díszünnepséget megelőzően vasárnap több megyeszékhelyen, községben emlékeztek meg a nemzetközi nőnap 50. évfordulójáról, s köszöntötték a dolgozó nőket. Sok termelőségben nőtalálkozókat is rendeztek. Számos helyen nőnap kiállításokat is rendeztek.

Száz asszonyt tüntettek ki a nemzetközi nőnap 50. évfordulóján

Hétfőn délelőtt a parlament kupolatermében nyújtotta át Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke a nemzetközi nőnap 50. évfordulója alkalmából adott kitüntetések.

Az ünnepségen megjelent Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára, dr. Münnich Ferenc, a kormány elnöke, Kristóf István, az Elnöki Tanács titkára, Sándor József, az MSZMP KB-tagja, Vass Istvánné, az országgyűlés alelnöke, Brutyó János, a SZOT főtitkára, Ortutay Gyula, a Hazafias Népfront főtitkára, Erdei Lászlóné, a Magyar Nők Országos Tanácsának elnöke és Kárpáti József, a Vöröskereszt főtitkára.

A kitüntetetteket Dobi István üdvözölte.

Méltatta a nemzetközi nőnap jelentőségét, beszélt a magyar nők megváltozott helyzetéről,

— *A kitüntetés, amelyet most a nőmozgalomban kifejtett, elismerésre méltó, eredményes tevékenységükért a Népköztársaság Elnöki Tanácsa nevében átnyújtok, egyik jele a dolgozó nők iránti megkülönböztetett megbecsülésnek. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a forradalmi munkás-paraszt*

kormány köszönetét tolmácsolva eredményes munkásságukért, kívánom, hogy viseljék a kitüntetéseket hosszú, boldog életen át, erőben, egészségben, kedves családjukkal együtt.

Ezután Dobi István átadta a kitüntetéseket. Munka Érdemrendet kapott Makoldi Mihályné szakszervezeti titkára, a Magyar Nők Országos Tanácsának alelnöke, Lőrincz Imréné, a Nótanács megbízott titkára, Lazur Lajosné magkésztő, a SZOT tagja, Fleischmann Mártonné tűzöző és dr. Nagy Sára laboratóriumi főorvos. A nőmozgalom legjobb aktivistái közül hatvanegyen kaptak Szocialista Munkáért Érdemérmét, harmincnyegen pedig Munka Érdemérmét.

A kitüntetettek nevében Lazur Lajosné mondott köszönetet.

Hétfőn a SZÖVOSZ székházában a földművelésügyi mozgalom legkiválóbb nődolgozóit ünnepelték. A földművelésügyi mozgalomban végzett eredményes munkáért 44 nő kapott „Kiváló földművelésügyi dolgozó”, illetve „Kiváló belkereskedelmi dolgozó”-jelvényt és pénzjutalmat. A kitüntetettek tiszteletére a SZÖVOSZ igazgatósága fogadást adott.

Kádár János elvtárs a kitüntetettekkel beszélget.

Tanyai képek

Küzdelem az emberekért

A dóci tanácsháza előtt ezekben a napokban mindig nagy a kerékpár- és motorpark. Az embereknek valahogy nincs nyugtuk odahaza ücsörögni. Megbolydult a télidőben máskor fialomban szendergő tanyák világa. A szövetkezetek öttagú bizottságai naponta üléseznek, olyan lázasan, olyan sietősen, mint sorsdöntő támadások előtt a frontszakasz parancsnokai. Nagy felelősséget hordoz a vezetőség, különösen az elnök. Tudják, hogy majd egy esztendő múlva az ő szavukat hallgatja nagy csendben a közgyűlés, amikor az első zárszámadással az emberek elé állnak.

De nemcsak a vezetők terveznek, vitatkoznak, számolnak lázasan. A községben, a tanyákon, a családokon belül viták dúlnak, nagy elhatározások érnek. Merre? Hogyan? Mert igaz, hogy áll már Dócon a Virágzó, a leltározást már be is fejezték. Két közgyűlést is tartottak már. Dehát ez még a jövőndő paraszti életének csak a kerete. Mi tölti ki ezt a keretet? Milyen lesz a munka szervezete? Hogyan alakul a közösségi élet? Egyszóval milyen is lesz az a közös — szocialista gazdálkodás? Milyen lesz abban az élet? Kimondva és kimondatlanul ez a kérdés hajtja az embereket szomszédolásra, ez hozza őket már kora reggel a tanácsháza elé.

Sokan úgy gondolják: a termelőszövetkezet ugyan nem új dolog Magyarországon, de Dócon még az. Van a szocializmusnak kipró-

báltabb, régebbi formája is: a gyáripar. „Gyerünk a gyárba!” Dóc község határjelző táblája alá kikerül majd a felirat: „Szocialista község.” Ez annyiban igaz is, hogy Dócon megszűnt a kisparaszti gazdálkodás. De ez még nem minden. Nézzük a számokat. A Virágzó Termelőszövetkezetbe 129 „család” lépett be. De pontosan ugyanennyi a tagok száma is. Egyszóval: minden családból csupán egy embert „delegáltak” a szövetkezetbe. Harmincegy családból nem is a családfő, hanem az asszony lépett be. Sőt, két családból kiskorú gyerekekkel iratták alá a szülők a belépési nyilatkozatot.

A dóci pártszervezet, a tanács és a termelőszövetkezet vezetősége felismerte a veszélyt, amelyet a városba áramlás jelent. Egyenként beszélnek azokkal az emberekkel, akik a tanácsháza jönnek, és munkavállalási igazolványt kérnek. Nyíltan megmondják nekik, hogy ha a férfiak elmennek gyárba, akkor nehezen birkózik meg a Virágzó az 1400 holddal, de ha maradnak, és szorgalmasan dolgoznak, mint eddig, akkor a tsz-ben többet is keresnek, mint városban szakképzetlen munkásként.

A termelőszövetkezet megalakulása nemcsak a termelés régi formáit mozdítja ki a sarkalából Dócon. Hadat üzen az évszázados burkába merevedett falusi-tanyasi társadalmi életnek is. Pár esztendő múlva talán már iskolában le-

hetne tanítani Szatmári János történetét.

Szatmári János és felesége a felszabadulás előtt cselédek voltak. 1946-ban kerültek össze. Két hold és 1200 négyszögöl juttatott földdel indultak az életnek.

— Iszonyú küzdelem voltunk — mondja Szatmáriné —, hogy kissé felemeljük magunkat.

Szatmáriné „iszonyú küzdelem” említi a nehéz földön, de még a haragosaik is elismerik, hogy ez a két szó szinte semmit sem mond arról az életről, amit ez a két ember élt. Szatmári és a felesége is éjjel egy órákor keltek és mentek a két hold mellé bérelt földet megdolgozni. Amikor a János fiuk 4 éves lett, otthon hagyták és az óvodás korú gyerek hamar megtanulta, hogyan kell hajnalban egyedül négy marhát megéltetni... Gazdasági épületeket húztak (melyek ma is takarosabban, mint a lakóház) a saját két holdon gyümölcsösöt telepítettek. Az emberek általában dolgoznak és élnek, de munka közben is élnek. Szatmáriék csak dolgoztak. És akkor keletkezett a vita a szomszédokkal. Gémesekkel az 1200 négyszögöl földért!

Ugy mondják, még 1946-ban rosszul mérték a mérnökök. Azóta már hatszor mérték újból, de még máig sincs igazság. Kie az a földcsik, kie nem, ma már az atyáuristen se mondhatja meg. Egy biztos: a két családnak mérhetetlen keserűséget okozott és megbocsáthatatlan bűnököt követtek el egymás és saját maguk ellen. Gémes Géza és Szatmári János, később már az asszonyok és a gyerekek is ott ütötték egymást, ahol érték. Szatmári egyszer megverte Gémeset, akkor hat hónapra ítélték, felfüggesztéssel. (Állítólag mindketten hibásak voltak.) Azután Gémes esett karóval Szatmárinénak és a tízeves János-gyerekeknek és úgy megverte

őket, hogy a fiú súlyos agyszerüléseket szenvedett — nem járhat iskolába... Gémes most börtönben van. De még ez sem elég, mindketten fogadkoznak: „majd folytatjuk”.

— Miért ütök, miért teszik tönk-re egymást? — kérdezzük Gémesné.

— A föld végett... az 1200 négyszögölért...

Gémesné belépett a szövetkezetbe, Szatmáriék nem. A szóbeszéd szerint Szatmári ellensége a szövetkezetnek. Beszélünk vele. Nem ellensége a szövetkezetnek, inkább magának ellensége. Egyszerűen nekivadott, összezavarodott ember. Sok bírósági tárgyalás, herce-hurca után úgy érzi, nincs helye ezen a vidéken. Elmege ő máshová szövetkezetbe... itt nem — hajtogatja. A közgyűlésre azért mégis besomfordált előbb az asszony, azután Szatmári is...

Másnap a tanácsháza előtt állunk. Jönnek Szatmáriék a megvert gyerekekkel. A fiú egy motorkerékpár körül játszik.

Az anyja nézi és elsírja magát. — Istenem, istenem, mivé lett ez a gyerek, nézzék már a szemét, olyan furcsa zavaros...

A gyerek mintha megérezné, hogy róla beszélünk, odajön az apjához: — Édesapám, adjon pénzt, borbélyhoz mennék.

Szatmári nézi a fiát, nagyot, keserveset nyel, azután valami gyűrtöt igazolványból pénzt vesz elő: — Nesze édes fiam, eredj borbélyhoz.

A szövetkezet, sok minden régi nyúggal együtt a Szatmári és Gémes család sok éves háborújának okozóját is elsöpri. Talán nem is lenne méltatlan cél a Virágzó Tsz közösségi életének első erőpróbjaként békét és nyugalmat szerezni ennek a két családnak.

Salamon Pál